

Archiv Miloše Kulišťáka

Radek Hasalík

Archiv Miloše Kulišťáka

Radek Hasalík

Úvod

Doubravka Vejmelková

V květnu 2020 uplyne již 50 let od smrti pana Miloše Kulišťáka, který svou prací a zájmy ovlivňoval po mnoho let kulturní a společenský život na Rožnovsku.

Členové seniorské skupiny Město v mé paměti na svém setkání vzpomínali na jeho život a zásluhy i na svá osobní setkávání s touto mimořádnou osobností.

Živě si na něj vzpomíná pan Svatopluk Bajer: „Miloše Kulišťáka jsem měl možnost poznat při jeho návštěvách v naší rodině. Chodíval za naším otcem v zimních podvečerech na besedu a já se svými sourozenci jsme je mohli zpovzdálí poslouchat. Už jeho příchod byl pro mne vždy nezapomenutelný. Pan Kulišťák byl vysoké postavy a my měli do světnice poměrně široké, ale nízké dveře. On se do nich nikdy nesklonil, ale poklekl v kolenou a vstupoval vzpřímený a s otcem se srdečně pozdravil. Při jedné návštěvě u nás otci slíbil, že mu udělá rodokmen. To také dodržel a asi po půl roce mu rodokmen přinesl. Dnes jej vlastní bratr Ivan. Že pan Kulišťák sbírá staré

Vyšlo v rámci projektu tvůrčí skupiny seniorů „**Město v mé paměti**“ při Městské knihovně v Rožnově pod Radhoštěm.

pohádky, dokumenty, dělá relace do rozhlasu a píše divadelní hry, jsme věděli, ale to, že napsal knihu Veselé kúsky strýca Metúda, jsem zjistil až v městské knihovně. To bylo velké překvapení i pro mého otce, který o tom nevěděl. Metúda Janíka, o němž je tato kniha, osobně znal. Jednou otce vyslyšela StB, proč k nám Miloš Kulišťák tolik chodí.“

Vzpomínky svého bratra Svatopluka doplňuje pan Ivan Bajer: „Moje první velká vzpomínka se váže k době, kdy se Rožnovské slavnosti konaly v nově vybudovaném amfiteátru na Palkovni. Pan Miloš Kulišťák jako člen Valašského souboru Radhošť tyto slavnosti celým programem provázel. Byl to takový ten správný Valach. Vysoká rovná postava v nažehleném valašském kroji, na prošedivělé hlavě valašský klobouk, na nohách vysoké naleštěné boty a přes rameno krásná zelená župica. Perfektně připravené průvodní slovo bez papíru, občas velmi vtipně doplněné. Pan Kulišťák byl velmi činný člověk, mimo jiné také malíř a kreslíř. Pro mého otce podle zapůjčených fotografií nakreslil obrázek původní Bajerovy usedlosti, jak vypadala z pohledu od náměstí. Tuto perokresbu vlastní bratr Svatopluk.

Pan Kulišťák byl také iniciátorem a průvodcem řady besed, které se konaly v Lidovém domě ne-

daleko kostela. V mé paměti utkvěla beseda s archeologem dr. Josefem Poulíkem o vykopávkách v Mikulčicích. Přednášku doprovázelo i promítání diapositivů. Další beseda, kterou si pamatuji, byla o tvorbě a životě Albína Poláška, s prvním promítáním záběrů z Floridy, kde měl tehdy už starý pán zahradu se svými díly. Pana Kulišťáka mi připomíná také rodokmen naší rodiny, který vypracoval pro mého otce a ve kterém dál pokračuji.“

Na své setkání s Milošem Kulišťákem vzpomíná také pan Michal Chumchal: „Já jsem ho osobně poznal okolo roku 1960, kdy dokončoval za dřevěným stavením čp. 27 v Pivovarské ulici stavbu svého nového domku. V té době navštěvoval moji stařenku a sbíral dokumenty a fotografie k sepsání rodokmenu Chumchalů. Při jedné z návštěv v naší stolařské dílně mě požádal o drobné práce stolařského charakteru ve svém novém domě. Tam jsem také poprvé uviděl jeho archiv. Později jsem mu ještě pomáhal s úpravami jeho malé chatičky na Lázu. Tam v relativním klidu zpracovával svoje poznatky o rožnovských rodinách. Ještě než jsem ho poznal osobně, už mě zaujaly jím napsané a v ostravském rozhlasu vysílané pořady o historii Valachů.

Znal jsem také spisek Veselé kúsky strýca Metúda o vyhlášeném rožnovském šprýmaři.

Jeden z příběhů o pytlákovi byl též zfilmován. Kromě sbírání rodokmenů docela dobře maloval, a tak na svých kresbách zachytil podobu řady ještě zachovalých domů okolo náměstí a přílehlých ulic.

Výrazně se podílel na programu první folklorní slavnosti nazvané Valašský rok 1925 a všech pozdějších aktivit Muzejního spolku společně se sourozenci Jaroňkovými. Také jeho fotoaparát zachytil mnoho událostí, které popisoval. Zaznamenal a fotograficky zdokumentoval osvobození města Rožnova v roce 1945. Hned po osvobození byl zvolen starostou města, ale jako člen agrární strany musel z funkce odejít. Vyprávěl mi, že mu byla nabídnuta funkce kronikáře, kterou krátce vykonával, ale když zjistil, že je po něm požadováno, aby zapisoval jen úspěchy nové doby a ne skutečné události, funkci kronikáře vzdal.

Miloš Kulišťák byl chlap vysoký ztepilý, když si oblékl kroj, ztělesňoval v očích lidí pravého Valacha. On sám se choval zcela přirozeně a nenuceně. Tak vystupoval i na veřejnosti. Jeho výrazný obličej s prosedivělou čupřinou vlasů na hlavě představoval člověka, kterému nebylo rovného. Jeho měkká řeč převážně v nářečí přesvědčila mnohého, aby se mu svěřil se svými rodinnými poměry. Svou, i když amatérskou, píli zanechal

po sobě obrovské dílo, ze kterého budou čerpat následující generace.

Velkou zálibou Miloše Kulišťáka byla lidová hudba a tanec. Vedl Valašský krúžek, který působil při Muzejním spolku. Na tvorbě programů se podílel i později, kdy Valašský krúžek již pod jiným zřizovatelem existoval jako soubor Radhošť.

Miloš Kulišťák, 1945

Při jeho pohřbu plakalo celé Valašsko, které ho vyprovázelo za silného deště. Myslím, že je jeden z mála, kdo si místo na Valašském Slavíně plně zaslouhuje.“

Paní Jiřina Liebermanová vzpomíná, že ji Miloš Kulišťák oslovil, když hledal hudebně nadané mladé lidi pro soubor Radhošť. Miloš Kulišťák měl už ale mnohem dříve svoji národopisnou družinu. Její členové účinkovali v roce 1944 při natáčení

filmu Děvčica z Beskyd, pro který dělal odborného poradce.

Na jedno náhodné setkání s Milošem Kulišťákem vzpomíná Doubravka Vejmelková. Připojila se kdysi ke skupině návštěvníků, které provázela po městě. Zaujal ji nejen svým impozantním zjevem, ale také přirozeným projevem ve valašském nářečí a zajímavými informacemi. Více se o něm dověděla po letech ze vzpomínek jeho dcery Irči Drápalové. „S Irčou jsem pracovala přes 20 let ve Valašském muzeu jako průvodkyně. Ochotně mi vyprávěla o práci svého otce. Sama se s velkým zájmem zúčastňovala jeho aktivit, takže její vzpomínky, to byla vlastně historie jeho bohatého života. Stávaly jsme u jeho hrobu na Valašském Slavíně, kde vzpomínala, kolik z těch, kteří tam také odpočívají, byli jeho spolupracovníky.

Irča měla zvláštní zálibu. Do svého památníku sbírala podpisy všech významných umělců, herců, spisovatelů, malířů, zpěváků a muzikantů, se kterými se její otec stýkal a spolupracoval. Okruh jeho známých byl skutečně dalekosáhlý. Zajímalo by mě, kdo tento památník vlastní. Také mi ukazovala dopis, který psal Miloši Kulišťákovi Bohumír Jaroněk z nemocnice krátce před svou smrtí. Za Irčou jsem chodívala, když jsme byly už obě v důchodu, a vzpomínaly jsme. Jednou jsme

se dost dlouho bavily nad Ročenkou valašských lidových zvyků, kterou její otec sepsal. Velice ji potěšilo, když na popud pracovníků městské knihovny v roce 2004 amatérský divadelní soubor Chaos z Valašské Bystřice nastudoval a s velkým úspěchem uvedl román Selský práh od Metoděje Jahna, který Miloš Kulišťák zdramatizoval, a pak v roce 2010 neméně úspěšně jeho vlastní hru Bačova céra. To Irča cítila jako velkou satisfakci po letech, kdy se na něj trochu zapomínalo.

Dřevěná část domu čp. 27, ve kterém Irča bydlela, měla velmi zvláštní atmosféru. Na stropním trámu byl letopočet výstavby roku 1819. Spousta obrazů na stěnách a každý o něčem vypovídal. Nejen, kdo je autorem, ale také při jaké příležitosti byl darovaný a kým. O tom všem dovedla Irča poutavě vyprávět.

S respektem jsem vždy stála před skříněmi s archivem, kde bylo uloženo celoživotní dílo jednoho mimořádného Valacha. Vzpomínky Irči Drápalové zaznamenal pan Radek Hasalík, který se s námi o ně podělil na několika besedách.

Přála bych si, aby se i díky jemu a našemu Milému tisku na Miloše Kulišťáka v Rožnově nikdy nezapomnělo.“

Archiv Miloše Kulišťáka

Radek Hašalík

V lednu 1997 jsem poprvé navštívil paní Irču Drápalovou, dceru rožnovského národopisného pracovníka a kronikáře Miloše Kulišťáka v jejím domě na Pivovarské ulici čp. 27 v Rožnově pod Radhoštěm. Krátce předtím, v listopadu 1996 jsem nastoupil do Valašského muzea v přírodě a v prosinci téhož roku nás s Irčou Drápalovou představil Jaroslav Wachtl, bývalý dlouholetý školní inspektor, jenž v době předvánočního pořadu pro děti Vánoce na dědině spolu se mnou působil jako učitel – kantor ve fojtství z Lidečka, v jehož jizbě tehdy byla expozice školy. Můj kontakt s Irčou Drápalovou se posléze rozvíjel po dobu osmnácti let, probíhal téměř bez výjimky v její domácnosti na Pivovarské ulici. Bývala to podnětná setkání, při nichž mě Irča Drápalová zasvěcovala do svého království, jehož základ tvořily plody kronikářské práce jejího tatínka, hážovického rodáka Miloše Kulišťáka (pokřtěn jako Michal, 11. 8. 1896 – 30. 5. 1970). Nechejme promluvit Kulišťákův životopis, jenž je součástí rodinných alb.

Miloš Kulišťák se narodil v malé obci blízko Rožnova, v Hážovicích, kde se občané věnovali kultuře, ať to bylo divadlo nebo spolková činnost. Po otevření Zemědělské školy v roce 1897 začala velmi úzká spolupráce zemědělské obce s touto školou. Přicházel tam zahradník Chvapil, který se ujal divadelní činnosti v Hážovicích. Divadlo zaujalo také mladého selského synka Miloše Kulišťáka, kterému pan Chvapil nabídl, aby napovídal při divadelních zkouškách. Později se zapojil také jako herec i při přípravě jeviště. Hrál dost často, ale první světová válka ho od divadla odvedla. Po návratu z války (byl na frontě v Itálii a v Rusku) se účastnil kulturního dění v obci Hážovice. Byl zaměstnán jako pacholek u koní a svážel dřevo. Ještě před válkou absolvoval dva roky Zimní hospodářské školy, v níž v roce 1920 požádal ředitele školy Emanuela Vencle o zaměstnání. Ředitel Vencle mu nabídl vybudování travinářské stanice a po roce ho přeřadil jako hospodáře také nově vznikajícího školního statku, kde pracoval 34 let. Emanuel Vencle brávil Miloše Kulišťáka do své kanceláře, kde koncipovali plány na agrární rozvoj Valašska a také jeho kulturní rozmach. V dědinách se začalo připomínat zvyklostí a Kulišťák začal psát scénáře a seznamovat se s lidmi, kteří tvořili kulturní zázemí. Začala se

hrát divadla. Nejvíce herců pocházelo z Hážovic a také z Tylovic a Rožnova. Divadelní hra Pasekáři od Františka Sokola Tůmy měla úspěch v širokém okolí. V roce 1926 byli herci pozváni do Uranie – lidového divadla v Praze 7, kde měli znovu velký úspěch. Miloš Kulišťák hrál Crhu – syna pasekáře a mlynáře. Na plakátu jsou jména herců, kteří stáli u zrodu divadelní činnosti v Hážovicích.

Po nástupu do Hospodářské školy se Kulišťák seznamoval s lidmi, kteří vedli kulturní dění v Rožnově. Byli to sourozenci Jaroňkovi, Metoděj Jahn, Čeněk Kramoliš. Sourozenci Alois, Bohumír a Julie Jaroňkovi přišli do Rožnova v roce 1909, když se předtím neúspěšně pokoušeli realizovat projekt muzea lidové architektury v obci Štramberk. Kulišťák se seznamoval také s potomky rožnovských starousedlíků a to nasměrovalo jeho další činnost k zapisování rodů. Stal se aktivním příznivcem myšlenky záchrany lidové architektury a vytvoření Valašského muzea. V roce 1925 při otevření Valašského muzea v přírodě už stály v rožnovském parku dva roubené domy z rožnovského náměstí, radnice a Billův měšťanský dům, které tvořily kulisu pro chystané slavnosti. Práci s organizací národopisné slavnosti Valašský rok dostal na starost Miloš Kulišťák. Jezdil po dědinách a seznamoval s myšlenkou místní ochotné obyvatele.

V polovině dvacátých let se Miloš Kulišťák oženil s Ludmilou Koczy (1907–1989). V neděli 24. června 1928 se manželům Kulišťákovým narodila dcera Irča. Zrovna toho dne Rožnov navštívil prezident republiky T. G. Masaryk. Kulišťák se vzhledem k narození dcery nemohl zúčastnit prezidentova uvítání.

Dům Miloše Kulišťáka

Dřevoryt Bohumíra Jaroňka,
1. cena za Valašský rok 1935

V roce 1931 začínalo vysílání ostravského rozhlasu a Miloš Kulišťák požádal, aby uvedli jeho Valašskou svatbu rožnovskou, kterou herci dobře znali. Hra byla odvysílána. Kulišťák navázal úzkou spoluprací s ostravským redaktorem F. K. Zemanem. Psal různé scénky pro rozhlas a do roku 1960 bylo odvysíláno 224 Kulišťákových přednášek a scének ve valašském nářečí. Za nastudování Valašské besedy rožnovské na II. valašském roku 1935 dostal Miloš Kulišťák od Musejního spolku jako první cenu dřevoryt Na valašských pasekách od Bohumíra Jaroňka s podpisem vedení Valašského roku 1935. Podepsáni jsou: Emanuel Vencel, předseda Valašského roku 1935, Marie Knichalová, jednatelka Valašského roku 1935, Josef Kramoliš, předseda Musejního spolku a Alois Jaroněk, jednatel Musejního spolku. Soutěž Valašských besed, 1. cena, Rožnov pod Radhoštěm, VII. valašský rok 1935. Tento obraz se v roce 2010 dostal do fondů Valašského muzea v přírodě.

V roce 1939 Kulišťák napsal divadelní hru Bačova céra, která se na jevištích hrála s velkým úspěchem. Po válce byla na nějakou dobu zakázána (nesměl se zmiňovat fojt). 5. června 2010 byla znovu uvedena ochotníky z divadelního spolku CHAOS z Valašské Bystřice. K 75. naroze-

ninám spisovatele Metoděje Jahna napsal Miloš Kulišťák v roce 1940 divadelní hru Selský práh podle Jahnova stejnojmenného románu. Dočkala se mnoha repríz. Kulišťák vydával vlastním nákladem svou vlastní scénku Klebetnice. V roce 1944 byl Miloš Kulišťák jako národopisný poradce pozván k natáčení prvního valašského celovečerního filmu Děvčica z Beskyd podle románu Miloslava J. Sousedíka Papradná nenaříká. Scénář napsal Jan Drda. Ve filmu byly použity valašské kroje, zapůjčené od Rožňanů. Ve filmu tančila také národopisná družina Miloše Kulišťáka z Rožnova a okolí. V rámci natáčení filmu byly pořízeny snímky zimní valašské krajiny.

Brzy po dokončení filmu Děvčica z Beskyd přišlo osvobození v květnu 1945. Kulišťák byl ještě za okupace na tajné schůzi zvolen starostou města. Za tři dny přijel do Rožnova posel ze Svobodovy československé armády v doprovodu ruského důstojníka s příkazem, že starostové se musejí rekrutovat z řad členů komunistické strany nebo některých dalších lokálních politických stran. Kulišťák byl členem agrární strany, která byla po válce zrušena. Záhy po osvobození začal Kulišťák psát o zážitcích rožnovských obyvatel za těžkých bojů při osvobozování Rožnova. Rukopis knihy nebyl po válce povolen k tisku, a tak se

stalo, že teprve v roce 2005 byla v Rožnově vydána při příležitosti 60. výročí osvobození publikace 42 hodin – jak jsme prožívali osvobození v květnu 1945. Autoři Milan Hambálek a Daniel Drápala spolupracovali při přípravě publikace s Irčou Drápalovou Kulišťákovou. Přestože se do finální podoby knihy dostala jen část z obsáhlé Kulišťákovy kroniky, je tato publikace záslužným příspěvkem k historii Rožnova. V červnu 1945 Kulišťák vydal vlastním nákladem Valašskou svatbu rožnovskou, kterou sestavil podle starých

Rožnovské slavnosti, Miloš Kulišťák

zápisů z roku 1730 a doplnil o své vlastní zážitky. V té době také napsal a vydal Valašské klebety a dle starých podání sestavil a upravil hru Valaši, betlémští pastuši. Podle starých zkazek upravil a vydal hru Dorota. Zápis těchto her je v rukopisu z roku 1935. Tyto hry se uváděly už na Valašském roku 1935. Za války byly národopisné slavnosti zakázány. Brzy po osvobození, v červenci 1945 zorganizoval Miloš Kulišťák obnovené Svatoanenské slavnosti a na nich dvě opravdové valašské svatby v nově vysvěceném muzejním kostele. Po smrti ředitele Emanuela Vencle v březnu 1939

Ochotnické divadlo pod vedením Miloše Kulišťáka
(v civilu s kyticí)

se stal ředitelem Jaroslav Šamšula, který pokračoval celou dobu ve Venclově práci, než s příchodem reorganizace zemědělství spojeného se zřizováním JZD přišli noví ředitelé. Za ředitele Zábranského se ve škole všechno změnilo. Kulišťák byl sesazen na nižší pracovní místo, neuznal důvody svého sesazení a ze školy odešel. Brzy poté jej zaměstnal ředitel Les z podniku Loana Rožnov jako správce zemědělského fondu, zařízení chovu prasat a slepic pro tovární potřeby. Ředitel papírny Jakubec mu nabídl místo expedienta Vratimovských papíren v Rožnově, kde Miloš Kulišťák setrval do svých 62 let, kdy odešel na starobní důchod.

Jeho práci v souboru Radhošť převzala Eva Štiková a později Václav Bradáč. Se souborem Radhošť i Javořinou spolupracoval až do konce svých dnů. Navzdory zhoršení zdravotního stavu v polovině 60. let se dál podílel na organizaci Rožnovských slavností. Zveřejňování jeho zásluh však nebylo žádoucí. Kulišťákovou velkou oporou byl nový ředitel muzea Jan Bečák, který za ním od roku 1964 přicházel a zprostředkoval mu návrat k muzejním počátkům. Ale ředitel Bečák ho přemluvil, aby ve dnech 23. – 24. 7. 1966 ve Valašském muzeu v přírodě znovu organizoval Rožnovské slavnosti, na kterých účinkovala skotská

skupina z Edinburgu, jež byla do Československa pozvána Domem kultury VŽKG Ostrava, středisko Vítkovice. Skupina, tvořená tanečními páry ve skotských krojích s dudáckou hudbou, měla u obecnstva velký úspěch. Slečna Irena Kennedyová zpívala večer 23. 7. 1966 píseň Rožnovské hodiny v češtině a vzbudila obdiv u obecnstva. Miloš Kulišťák předal vedoucímu souboru upomínkový dar, valašku, kterou vyrobil Jan Kopecký.

V srpnu 1966 dosáhl Miloš Kulišťák sedmdesáti let. Byl i s rodinou pozván na přátelské posezení do hotelu Elzer. Sál byl zaplněn hosty. Oslava jubilea byla před rodinou držena v naprosté tajnosti. Miloš Kulišťák byl uvítán ředitelem muzea Ing. Janem Bečákem a MUDr. Masaříkem, ale také zástupci města Rožnova a střediska Památkové péče z Ostravy, dále Janou Fojtíkovou, Augustinem Mervartem, valaškomeziříčským lékařem Dr. Bednářem a dalšími gratulanty, mezi nimiž byla Vanda Bulawová a Jiřina Rousová z Valašského muzea v přírodě nebo Maryša Frištenská, manželka zápasníka Františka Frištenského, Gustavova bratra, spolu s Boženou Hadvižákovou. Vedoucí hotelu Elzer pan Mrňka nechal namalovat velký obraz taneční zábavy, kam přichází Miloš Kulišťák. Jubilant připomněl, že nikdy do hospody nechodil a na obraze zůstane navěky.

Byl dojat, že mu muzeum zastoupené ředitelem Janem Bečákem a profesorem Karlem Langerem připravilo tak nečekanou oslavu po letech zapomnění. Zarámovaný originál diplomu k jubileumovým sedmdesátinám věnovala Irča Drápalová Kulišťáková Valašskému muzeu v přírodě v říjnu 2010. Miloš Kulišťák zemřel na konci května 1970. Pohřeb proběhl ve Valašském muzeu v přírodě. S Milošem Kulišťákem se rozloučil ředitel muzea Jan Bečák.

Irča Drápalová vzpomíná:

„Od roku 1970 po smrti svého tatínka Miloše Kulišťáka jsem začala zpracovávat jeho rozsáhlý archiv složený z mnoha desítek složek zachycujících ve fotografiích i psaným slovem rožnovské rody a historii Rožnova. Pro první výstavu, kterou jsem z tatínkova archivu k jeho nedožitým devadesátinám chystala v roce 1986 v Kulturním domě v Rožnově, jsem pořídila první utřídění celého archivního souboru. V roce 1986 byla v otcově rodišti Hážovicích uspořádána výstava fotografií, které jsou v albu uschovaném v hážovickém Hasičském sboru. Na výstavě bylo tehdy použito celkem 894 fotografií a místního sběru. V roce 1997 jsem v souvislosti s výročím 100 let od založení Zemědělské školy a 101 let od tatínkova narození

nachystala druhou výstavu, tentokrát v Zemědělské škole. Tatínek byl 34 let, od roku 1920 správcem školního statku. V roce 2000, v souvislosti s třicátým výročím tatínkova úmrtí, mě požádala Městská knihovna v Rožnově o uspořádání třetí výstavy z tatínkovy pozůstalosti. Materiály, které jsem vybrala, byly upevněny na velkých panelech a mohly být využity na všech třech výstavách, i k tomu sloužil a dosud slouží rejstřík, který jsem postupně zpracovávala a doplňovala.“

Kulišťákovu kronikářskou činnost lze rozdělit do dvou základních skupin:

- 1) historie a společenský život Rožnova a
- 2) historie rožnovských rodů.

Jako obecní kronikář Házovic neměl Miloš Kulišťák dovoleno používat fotografický materiál. Protože mu bylo líto pořízených fotografií nevyužít, začal privátně, doma a vlastně potají zpracovávat paralelní kroniku, v níž se ale soustředil především na Rožnov. Městečko Rožnov čítalo na přelomu 19. a 20. století přibližně tři tisíce obyvatel a necelých pět set domů. Rozkládalo se téměř výhradně na levém břehu řeky Bečvy.

Kulišťákova kronika zachycující historii a společenský život Rožnova obsahuje téměř padesát tematických okruhů soustředěných do jednotlivých archivních složek, např. Fotografie starého Rož-

Irča Kulišťáková s maminkou

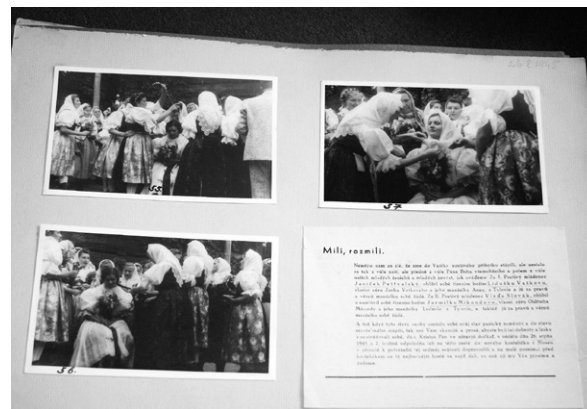
nova s osmdesáti popsányými fotografiemi (nejstarší ze sedmdesátých let 19. století) dokumentuje pomalý zánik dřevěné architektury; obsahuje voskovou pečeť z červeného vosku z pečetidla z roku 1753, kterou našel Miloš Kulišťák po 2. světové válce na rožnovském obecním úřadu a zhotovil otisk. Její reprodukce je obsažena v knize Rožnovská věž, vydané v Rožnově v roce 2007. Složka Rožnov ve 20. století zachy-

cuje řadu dnes už neexistujících budov a také kácení borovic na rožnovském náměstí v roce 1947. Složka Zajímavosti Rožnova obsahuje fotografie

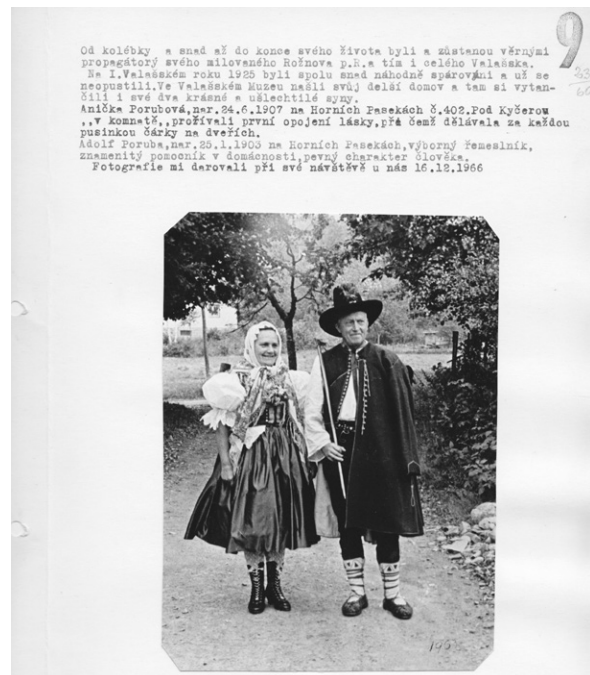
Irča Drápalová - průvodkyně VMP s výpravou, 1964

modelů lidových staveb na Valašsku od prof. Tenzera (kostelík v Tiché), od Ludvíka Kulišťáka (fojtství v Hážovicích a vyřezávané figurky Valašské svatby), fotografii větrného mlýnu na Machulkách, vyhořelého v roce 1917, nebo fotografii komínu Tesly Rožnov, vysokého 93 metrů od Josefa Maléře. Složka Staré pohlednice zachycuje perokresby Antonína Smutného a fotografii sochy sedícího T.G.M. na rožnovském náměstí, která se ztratila ještě před 2. světovou válkou. Složka Jubilejní výstava 700 let Rožnova p. R. zachycuje výstavbu pošty, bourání starých domů na náměstí,

Archiv Miloše Kulišťáka: Dvě valašské svatby ve Valašském muzeu, srpen 1945

fotografii sochy Odbojníka v Rožnově z roku 1968 (autorem prof. Vl. Navrátil), amfiteátr Na Stráni z roku 1967 s popisy Miloše Kulišťáka. Složka Živelní pohromy na Valašsku, oheň, voda, havárie zachycuje požár včelínu na Hradisku z roku 1957,

Archiv Miloše Kulišťáka: Manželé Porubovi z Rožnova

velkou vodu s krami kolem horního splavu, polom v parku, zatopení Horní ulice v roce 1968 Hážovkou, americké bomby v roce 1944 a vzniklé krátery na Hlucháňově poli v Rysové v Tylovicích, vnitřek dřevěného kostela z Tiché u Frenštátu pocházející z roku 1510 – v roce 1964 udeřil do věže kostela v Tiché blesk a kostel vyhořel. Složka Kříže na Rožnovsku zachycuje kříže, zvonice, pamětihodnosti, jejich fotografie s popisy byly pořizovány již od roku 1920, kdy Kulišťák začal fotografovat. Složka Emanuel Vencel a jeho smrt zachycuje fotografii pomníku lesní reformě z roku 1937, kterou řídil poslanec Emanuel Vencel. Pomník zhotovil Ludvík Kulišťák se spolupracovníky a nápis sestavil předseda Spolku absolventů Hospodářské školy Miloš Kulišťák. Ve složce jsou doklady ze života Venclovy rodiny a její spolupráce s Milošem Kulišťákem a také fotografie pořízené po postavení hlavní budovy Hospodářské školy a fotografie zachycující počátky Travinářské stanice. Fotografie z hojně navštíveného pohřbu Emanuela Vencla v březnu 1939 byly zneužity nacistickou propagandou a deklarovány jako projev vítání německého wehrmachtu rožnovskými občany 15. 3. 1939.

Součástí kroniky jsou i složky Absolventi a absolventky Zemědělské školy, Historie fotoateliérů

v Rožnově, Plesy a zábavy v Rožnově od roku 1871, anebo Valašské kroje (ze sběru Miloše Kulišťáka). Složka Vývin školství v Rožnově obsahuje fotografie s popisy staré školy u kostela nebo fotografií stavby dívčí školy u kostela od Václava Navrátila. Složka Historie školního statku obsahuje vzácné fotografie učeben žáků, praxe a života okolo školy, výstavbu nových chlévů a dvou obytných budov, v jedné bydlel Miloš Kulišťák, foto traktoru Zetor, vyhoření stodoly v roce 1927, fotografií kaple na Radhošti – miniatury vytvořené Michalem Fabiánem, časopis Pícninářské zprávy vzácné hodnoty, fotografie chovu ovcí ve škole s Kulišťákovými popisy. Složka Sokol zachycuje operu Prodaná nevěsta z roku 1928 v muzeu, staré fotografie od paní Jahnové, paní Navrátilové, fotografii darovanou Ludvíkem Vokáčem v roce 1924 zachycující divadelní hru Probuzenci od Aloise Jiráka z roku 1914, pohřeb Josefa Marečka, fotografii staré radnice ještě na rožnovském náměstí.

Složka Rožnovská dechovka obsahuje vzpomínky Františka Dobrozemského na založení rožnovské dechovky. Složka Pěvecké spolky, spolek Tetřev a kostelní sbory obsahuje popisy zpěváků, dirigentů, foto zpěváckého spolku Tetřev z roku 1874, jež darovala v roce 1965 Jarmila Steinerová z Rožnova. Hasiči obsahuje fotografie

s popisy z roku 1888 ve dvoře Pivovaru. Složka Fr. Palacký, L. Janáček, Fr. Rieger obsahuje fotografii Miloše Kulišťáka a jeho vnuka Miloše Drápaly při odhalení pamětní desky Františka Palackého na domu čp. 202 v Rožnově 11. 6. 1967, fotografii otevření pomníku Palackého, otvírání skříňky

Archiv Miloše Kulišťáka:
Taneční pár Anna Bělůnková a Josef Janík

Archiv Miloše Kulišťáka: trojice nerozlučných

z pomníku Palackého za účasti Dr. Peroutky, fotografii pomníku Palackého v Rožnově z roku 1879 nebo plakát k uctění památky Palackého v roce 1936.

Složka Bohumír a Alois Jaroňkovi zachycuje pohřeb Bohumíra Jaroňka a rozloučení Miloše Kulišťáka s Bohumírem Jaroňkem na půdě Valašského muzea (1933), fotografie Jaroňkových ob-

razů, pořízených Kulišťákem v Jaroňkově ateliéru, fotografii Františky Sladovnickové a popis její práce u Jaroňků. Složka Valašský rok 1925 a 1935 obsahuje fotografie zakoupené Milošem Kulišťákem od různých fotografů.

Kulišťák znal a učil mnoho žáků Hospodářské školy a věděl, že při vyučování tito lidé budou spolupracovat na projektu prvních slavností v nově budovaném muzeu v roce 1925. Podle scénáře přidělil různým vesnicím některé zvyky, lidé doma nachystali zpěvy a tance a Kulišťák jezdil do vesnic a připravoval písemné podklady, účinkující vystupovali před početným obecnstvem bez mikrofónů a všechno zvládli, ať to bylo vyhánění dobytka, čepení nevěsty, Dorotu, vynášení Mařeny. Součástí byla i Valašská svatba rožnovská za spolupráce Matěje Kopeckého a Ludvíka Kulišťáka, Milošova bratra a Valašská svatba orsácká z Nového Hrozenkova. Valašská Bystřice předvedla Portáše. Složka Slavnosti 1935, 1959 obsahuje foto Krajské výstavy 1932, foto vstupní brány, kterou daroval výbor výstavy ve Frýdku-Místku, foto brány výstaviště hospodářských strojů z roku 1932, kterou vyrobil Michal Fabián. V roce 1935 na Valašském roku přišlo. Pro reprezentaci muzea byly pořizovány velké fotografie, na kterých účinkovali lidé ve valašských krojích.

Družina Miloše Kulišťáka začala svou činnost v roce 1925 a v poválečném období pokračovala pod názvem soubor Radhošť. V roce 1959 bylo pro Slavnosti na Palkovně postaveno jeviště s hledištěm, na kterém účinkovaly národopisné soubory. Uvažovalo se o výstavbě velkého amfiteátru. Po válce v roce 1945 byly v muzeu v nově vysvěceném kostele uspořádány dvě opravdové svatby. Proběhly na jevišti před Billovým domem, velké tribuny postavil Michal Fabián. Složka Valašské muzeum v přírodě zachycuje výstavbu muzejního kostela během 2. světové války, zápisy Michala Fabiána o výstavbě muzejního kostela, fotografie včelínů s vyřezávanými česny svezenými do muzea od různých majitelů a řezbářů, do muzejního kostela byl umístěn obraz jeho patronky sv. Anny od Františka Hlavici. Složka Kostel a to kolem něj obsahuje unikátní Kulišťákův záběr krojovaných, procházejících kolem dnes již neexistujících jatek a před oknem bývalé pošty stojí poštovní vůz, kde přebírají balíkovou poštu. Od slečny Navrátilové dostal Miloš Kulišťák fotografie, na nichž její matka stojí vedle rožnovských zvonů, odlitých roku 1890, které byly rekvírovány v květnu 1917 jako válečná kořist, odvezeny neznámo kam a už se nevrátily. Ze dne 15. 7. 1945 pochází žádost Valašského muzejního

Miloš Kulišťák

a národopisného spolku v Rožnově od jeho předsedy Miloše Kulišťáka, aby 29. 7. 1945 uspořádali pouť k počtě sv. Anny do kostelíka v muzeu. Procesí složené z poutníků všech obcí rožnovského okresu, v 10 hodin slavnostní polní mše na nádvoří muzea. Odpoledne přišel průvod krojovaných skupin z náměstí do muzea v přírodě, kde bylo předvedeno mnoho národopisných zvyků a tance Valašská beseda rožnovská. Složka Lázně Rožnov obsahuje Popis rožnovských lázní od dr. Bruno Schupplera, tisky propagačních materiálů, fotografovali František Bartoň, Schindler, F. Klos, M. Hambálek; Dějiny lázeňského místa Rožnova pod Radhoštěm od úřednice lázeňské správy

Kulišťákova knihovna rožnovských rodů

v Rožnově Draží Bradáčové, jež byla zabita dělostřeleckým granátem při postupu ruské fronty během osvobozování Rožnova přímo u vchodu do kanceláře Lázeňského domu 4. 5. 1945. Ruská vojska tehdy zaútočila na německé (resp. maďarské) pozice v Rožnově dělostřelbou z Hutiska v pátek před polednem 4. května. Hodně granátů dopadlo na Horní (Bayerovu) ulici, spojující Rožnov s Hutiskem, část palby ale zasáhla i rožnovské náměstí a další místa ve městě. Obyvatelé Rožnova věděli, že válka brzy skončí, ale nepočítali s tím, že se Rožnov promění v bitevní pole. Boj o Rožnov trval od pátku do nedělního rána 6. května, místy se bojovalo dům od domu, došlo i na zápas muže proti muži, a to nejen střelnými zbraněmi.

Složka Lékaři v Rožnově obsahuje ohlašovací list nového městského lázeňského lékaře Dr. Kazimíra Sawera z 20. 7. 1910, fotografii bývalého lázeňského lékaře Dr. Masaříka a Ludmily Kulišťákové v parku u Lázeňského domu; jedinou fotografii rodiny Dr. Kamenáře, prvního poválečného starosty Rožnova (dar od Boženy Hadvižákové); parte Dr. Fridolína Koláře z roku 1945. MUDr. Kolář spolupracoval s partyzány a léčil je, v závěru války se zastřelil, aby nepadl do rukou nacistů;

staré fotografie z roku 1918, zachycující oslavy konce první světové války na rožnovském náměstí; pohřební vůz MUDr. Jaroslava Váši, obvodního lékaře, jenž zemřel v roce 1938 ve věku 70 let; foto MUDr. Stanislava Letochy (1882–1946), jenž ošetřoval raněné při bojích během osvobozování Rožnova 4., 5. a 6. května 1945.

Kronika rožnovských rodů obsahuje ve sto třiatřiceti archivních složkách více než dvanáct set listů, téměř dvanáct set vlepených fotografií a více než dvě stě fotografií vložených. Fotomateriál, zpravidla s pečlivými popisy, a zápisy zachycují osudy přibližně sto třiceti rodin, často v několika generacích, což byla nezanedbatelná část soudobé rožnovské populace. Vyskytuje se v nich téměř sto osmdesát příjmení.

Samostatnou tvůrčí činnost Miloše Kulišťáka představují scénáře rozhlasových her, které sám napsal nebo adaptoval z předloh jiných autorů. Celkový objem těchto rozhlasových relací by vystačil na devět dnů vysílacího času. Kulišťákovy scénáře pro rozhlas byly v roce 2010 odevzdány do fondů Valašského muzea v přírodě, kam se dostala také kompletní Kulišťáková rukopisná pozůstalost (většinou ve formě strojopisu).

Irča Drápalová a Radek Hasalík, 2010

Člen Svazu spisovatelů Miloš Kulišťák byl autorem povídkového souboru, psaného ve valašském nářečí (Veselé kúsky strýca Metúda, Valašské Meziříčí 1933) nebo pohádkového souboru O stodolovém mistru (podle zápisů Miloše Kulišťáka převyprávěl Josef Strnadel, Ostrava 1984).

Součástí pozůstalosti Miloše Kulišťáka bylo i několik desítek Kulišťákových černobílých nebo kolorovaných perokreseb, které však zůstaly v majetku rodiny. Na perokresbách se nejčastěji objevuje zanikající rožnovská roubená architektura.

Irča Drápalová v historickém kostýmu, 1995

V květnu 2015 Irča Drápalová Kulišťáková ve věku osmdesáti sedmi let zemřela. Nechť jsou tyto řádky opožděným díkem za společně strávené chvíle.

Archiv Miloše Kulišťáka

Řadek Hasalík
2020

Vydala Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm,
příspěvková organizace
Bezručova 519, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Tel.: 571 654 747, 777 808 695
e-mail: knihovna@knir.cz
<http://www.knir.cz>

ISBN 978-80-87334-41-6

Edice Milé tisky č. 22

Odpovědná redaktorka:
Marcela Slížková

Redakční rada:
Richard Sobotka, Ivan Bajer, Vladimír Bartošek,
Pavel Hon, Jan Surý, Helena Uhrová

Sazba: Honza Bartoň

Logo Město v mé paměti a kresba knihovny:
Vladimír Bartošek

Fotografie ze sbírky písemností NMvP
a soukromého archivu autora

Městská knihovna

Rožnov pod Radhoštěm

MILÉ TISKY
